

Ollaankos mekin yhdenvertaisia?

Etnisestä syrjinnästä voi uuden lain mukaan valittua nyt vaivattomammin ja pehmeämmin kuin aiemmin. Uusi syrjintälautakunta sisältyy EU:n määräämään yhdenvertaisuuslakiin. Laki laitettiin kiireellä kasaan, jotta Suomi olisi jälleen yksi edelläkävijöistä, ensimmäisten joukossa. Vanhan käytännön mukaisesti lakia olisi väännetty useita vuosia kauemmin, jolloin se ehkä olisi ollut paremmin pohdittu. Käytäntö tulee näyttämään kuinka tehokas ja aukoton laki oikeasti on. Juridisesti lain muodostaminen oli haastavaa, poliittiset näkemykset olivat yhdensuuntaisia.

Helmikuun alusta tuli voimaan tämä odotettu yhdenvertaisuuslaki, jonka tarkoituksena on ehkäistä tai vähentää syrjintää arkielämässä.

Itse laissa huomioidaan syrjiminen iän, etnisen ja kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai sukupuolisen suuntautumisen vuoksi. **Erikoiskokoisillakin on siis jotain turvaa, kun vedotaan... niin mihin? Onko terveydentila riittävä syy? Onko pituus terveydentila vaikka olisimme terveitä kuin pukit?! Vammaisuuteen? Onko pituuden puuttuminen tai liika pituus vamma?** Vaikka sekin "vamma" useimmiten olisikin korjattavissa lainsäädännöllä. Tosin on olemassa lukuisia sairauksia jotka aiheuttavat erikoiskokoisuutta, mutta voiko terveydentilaan tai vammaan vedota, jos syy onkin vain perimässä. Ja pitääkö perimää hoitaa hormoneilla sukupolvi sukupolven perään, kun ympäristöä voidaan muuttaa kaikille sopivaksi lainsäädännöllä? Vai pitäisikö keskimittaisten erilaisuuden pelkoa, fobiaa hoitaa lääkkeillä? Johtuisiko se vaikka serotoniniin vajeesta erikoiskokoisten ollessa lähettyvillä?

Harmillista on se, että *yhdenvertaisuuslautakuntaan ei voi viedä muita syrjintäasioita, kuin etnisiä tapauksia*. Herääkin kysymys: **onko erimittainen henkilö "etnisen tapaus", oma ihmisrotu?** Järjellä

ajatellen erikoiskokoinen kuuluu erikoiskokoisten heimoon. Pituus kulkee useimmiten suvuittain. Ainoastaan etnisyyden kautta voidaan mätkäistä maksimisään 15000 euron hyvitysmaksu henkilön kokemasta syjinnästä. Yhdenvertaisuuslautakuntaan asiaansa ei siis saa, ellei se ole etnisperäinen. Tässä tapauksessa ainakin Suomessa ehkä kannattaisi olla etnisen taustan omaava erikoiskokoinen, sillä erikoiskoko saattaa kohdata mitä tahansa muutakin ryhmää, kuten myös näkövammaisia, pienen uskontoryhmän edustajaa, tms. **Muitakin lakeja ja valituskanavia on, mutta ovatko ne täysin yhdenvertaisia tälle menettelylle, jonka sanottiin olevan työministeriön tiedotustilaisuudessa uudenlainen ja helppo?** Lakia rikkova saa mahdollisesti maksettavaksi hyvitystä, joka on eri asia kuin vahingonkorvauksen josta päätetään oikeudessa. **Valituslautakunta olisi pitänyt asettaa toimimaan kaikkia syrjintää kokevia varten.**

Kuinka helppoa olisikin vedota suoraan lautakuntaan sen sijaan, että etsii kanavan valitukselle. Esimerkkinä vaikkapa tilanne, jolloin pitkälle henkilölle ei löydy sopivan pitkää vuodetta mistään hotellista. Mikäli hotelli ei erikseen mainitse ettei se palvele pitkiä, se syyllistyy syrjintään. Jos hotelli kompensoi lattialla nukkumisen hinnassa yksittäiselle asiakkaalle, asia ei etene mihinkään. Mikäli kaikki hotellit veloitettaisiin hankkimaan n.10% ylipitkiä sänkyjä yhdenvertaisuuslain perusteella, silloin asia olisi hoidettu. Onhan pyörätuoliakin käyttäville helposti saatavissa huoneet, hissit yms., ja vohän pyörätuolillakin kulkeva olla erikoiskokoinen.

Lainsäädäntöneuvos Tarja Krügerin mukaan kaiken kattavaan yhdenvertaisuuteen ei pyritä. Koulutuksen suuntaaminen määrättyille ikäryhmälle ei ole ikärasismia. Ammattitaito, kokemus ja muut erityisvaatimukset ovat edelleen keskeisiä asioita valinnoissa, vaikka teoreettis-

nen yhdenvertaisuus joutuisikin koetukselle. Tässä tietysti mieltii, onko rasismia jos työnantaja syrjii kokoperusteella – henkilö ei mahdu työkoneluihin tai ei ylety ohjaamaan niitä. Tai asiakaspalvelussa tiskin takana työntekijä on niin pieni, ettei hän voi palvella, puhumattakaan turvakien tms. hankinnan hankaluudesta ja kalleudesta verrattuna muihin työntekijöihin.

Työsuojelupiirejä uusi laki tulee kuormittamaan ilman muuta. *Uudenmaan työsuojelupiiriin päällikkö Markku Marjamäki* uskoa, että yhteydenotot kasvavat merkittävästi.

Vähemmistövaltuutettu Mikko Puumalainen on tyytyväinen uuteen lakiin ja etnisten asioiden lautakuntaan. Nyt voidaan tarkentaa määritelmiä ja saada vahvistusta tulkintoihin mikä luetaan syrjinnäksi ja mikä ei. **Yhdenvertaisuus on ilman etnisten asioiden lautakuntaa kaikkia koskeva uusi laki. Siihen voidaan vedota myös kokoasioissa.**

– Uusi yhdenvertaisuuslaki ei anna kellekään parempaa asemaa, mutta turvaa tasaveroisen kohtelun, määritteli työministeri *Tarja Filatov*.

Työpaikkaa haettaessa jää työnantajalle edelleen mahdollisuus esteettömään valintaan haluamiensa ominaisuuksien tai ennakkoluulojensa perusteella. Silloin pitää vain välttää julkista hakua ja palkata suoraan uusia työntekijöitä, sillä uusin vaatimusten esittäminen hakutilanteessa tai sen jälkeen on kiellettyä.

Lakiin olisi pitänyt kaikesta huolimatta kirjata myös koko epäselvyyksien välttämiseksi. Californiassa on syrjimistä ehkäisevään lakiin v.2001 kirjattu yksimielisellä päätöksellä myös ruumiin koko. Laki ehkäisee syrjimisen ei pelkätään poikkeuksellisen pituisten osalta, vaan myös lihavien ja laihojen. Samana vuonna Argentiinan senaatti hyväksyi lain, jonka mukaan vaateustehtailijat veloitetaan valmistamaan vaatteita jotka sopivat ihmisten antropomorfisiin mittoihin. Tämä tarkoittaa todellisia kojoja kaikille tarvitsijoille, eikä vain vaateusteollisuuden määrittelymielien taloudellisten kriteereiden mukaan. Tässä olisi haastetta omille lain laatijoille. LL

Hankala hautaus

Ugandan pisin mies kuoli heinäkuussa 2003, mutta hänen hautajaisensa jouduttiin siirtämään itäisessä Ugandassa sijaitsevalle Tororon alueella ennustettavaksikin olevan ongelman vuoksi. Arkku, joka oli pisin ikinä alueella nähty, ei mahtunut kyläläisten kaivamaan hautaan.

John Apollo Ofwono, Ugandan pisin mies oli 239cm pitkä. Hän kuoli Mula-gon sairaalassa Kampala Cityssä. Tuhannet surijat vaelsivat Yokolon kylään jättä-

mään jäähyväisensä miehelle, joka juuri ja juuri jäi Guinnessin ennätysten kirjasta maailman pisimpänä miehenä. Sekä hautajaisseremonia ja useat puheet, joita pitivät poliitikot ja perinteiset kylien johtajat, menivät jouheasti. Ongelmat alkoivat, kun katolinen pappi pyysi vainajan omaisia ja ystäviä kantamaan arkun erityiseen valkoisilla kivillä viimeistelyyn hautaan. Ensimmäinen ruuhka kaikkien rynnätessä haudan ympärille saadakseen hyvän paikan josta heittää multaa arku-

le perinteiseen tapaan. Sitten surijat yllätyttyivät, kun seremoniamestari ilmoitti, ettei arkkua voida laskea hautaan johtu- en teknisistä ongelmista. Hautaa kaivamaan palkatut kyläläiset eivät olleet osanneet arvioida arkun pituutta. Paikallinen alueen kunnanjohtaja ja ministeri joutuivat pyytämään ihmisiä pysymään rauhallisina 45 minuutin aikana, jonka kuluessa hautaa saatiin pidennettyä ylimääräiset 90 senttiä jotta John Apollo Ofwondo saatiin vihdoin laskettua haudan lepoon.